

گفتار پدر علم زلزله‌شناسی ایران
دکتر بهرام عکاشه

بیاد سخن تلاش و فعالیت علمی، پژوهشی

تدوین:
مهندس علیرضا قم‌چی

انتشارات سناپش

سرشناسه	: عکاشه، بهرام، ۱۳۱۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: گفتار پدر علم زلزله‌شناسی ایران دکتر بهرام عکاشه حاصل نیم‌قرن تلاش و فعالیت علمی، پژوهشی/ تدوین علیرضا قم‌چی.
مشخصات نشر	: تهران : ستایش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ ص.
شابک	: 978-600-7445-68-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: زلزله -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: Earthquake -- Addresses, essays, lectures
موضوع	: زلزله -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: Earthquake -- Iran -- Addresses, essays, lectures
شناسه افزوده	: قم‌چی، علیرضا، ۱۳۵۸ - مترجم
رده‌بندی کتبخانه	: ۱۳۹۵ ۵۳۴/۵۲۲ QE۲
رده‌بندی دی‌سی	: ۵۵۱/۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۵۰۸۱۸

Setayesh
Publication
Institute
انتشارات ستایش

تهران - صندوق پستی: ۹۹۵-۱۳۱۴۵ - تلفن: ۹۴۸۹۹۵ - ۰۲۱ - ۶۹۴/۶۹۴-۰۹۱۲

گفتار پدر علم زلزله‌شناسی ایران دکتر بهرام عکاشه

تدوین: علیرضا قم‌چی

ناشر: انتشارات ستایش

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۶۸-۶۴۴۵-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۰۰ ۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۷	 مقدمه
۹	 جایگاه دانشگاه دانشکده، گروه و نقش نشریه علمی
۱۱	 دانشگاه و صنعت
۱۳	 علوم زمین، شناخت درن، سلسله و بیرون کره زمین
۱۵	 ابرشهرها و مسائل آن
۱۸	 زلزله بلا نیست
۲۰	 سوخت فسیلی، انرژی
۲۴	 زلزله، مقابله
۲۷	 منابع انرژی
۳۰	 زلزله بم
۳۴	 فرهنگ سازی، زندگی در روی کره زمین، بحران ها
۳۸	 آب و مسائل آن در روی کره زمین، سرزمین ایران، تهران
۴۲	 انرژی، نیروگاه هسته ای، برق
۴۸	 جمعیت کره زمین، غذا
۵۳	 سوانح طبیعی، بحران ها
۵۹	 محیط زیست، آلاینده ها (زمین، صوت، هوا، نور و ...)
۶۵	 زلزله، تهران، مقابله
۷۰	 شهرنشینی، ابرشهر، تهران
۷۷	 نیروگاه هسته ای، زباله پرتوزا، محیط زیست
۸۲	 نیروگاه های اتمی ژاپن، نیروگاه بوشهر، نیروگاه تهران
۸۸	 دانشگاه صنعت - دولت
۹۲	 اکتشافات، فرهنگ
۹۶	 حوادث غیرمترقبه، امنیت

- خورشید، لک‌های خورشیدی، گازهای گلخانه‌ای ۱۰۰
- هلال احمر، ستاد بحران، زلزله، تهران ۱۰۴
- دانشگاه پژوهش و کار علمی ۱۰۸
- شهرنشینی، زلزله و آسیب‌پذیری تهران، تغییر پایتخت ۱۱۰
- سنگ بنای روستا، شهر و ... تهدیدها، مقابله ۱۱۶
- شهرنشینی، حاشیه‌نشینی، بافت فرسوده شهری ۱۲۰
- آئین‌نامه ساختمان مقاوم در برابر حوادث ۱۲۴
- شکل‌گیری حیات در روی کره زمین ۱۲۷
- شهر، امنیت، تهران ۱۳۲
- آب، تهران ۱۳۶
- پژوهش، آموزش عالی ایران ۱۴۰
- زلزله، زلزله‌خیز، سرزمین ایران ۱۴۳
- زلزله، مترو پل تهران ۱۴۶
- آسیب‌پذیری (زلزله) ۱۴۹
- انفجار بزرگ، منظومه شمسی ۱۵۲

مقدمه

دکتر بهرام عکاشه در سال ۱۳۱۵ در مسجدسلیمان به دنیا آمدند. ایشان پس از گذراندن دبستان و دبیرستان در زادگاهشان، در خرداد ۱۳۳۴ موفق به دریافت دیپلم ریاضی (با رتبه اول) از دبیرستان دکتر حسابی اهواز شدند. در مهرماه همان سال، تحصیل در رشته فیزیک دانشگاه تهران را آغاز نموده و پس از اخذ لیسانس در خرداد ماه سال ۱۳۳۸، در دی ماه همان سال به عنوان دانشجوی بورسیه مبادله‌ای عازم آلمان گشت.

پس از گذراندن دو ماه زبان، در بهار ۱۳۳۹ مشغول به تحصیل فیزیک و ژئوفیزیک در دانشگاه صنعتی اشتوتگارت شدند. دروس مقدماتی زلزله‌شناسی را نزد پروفسور هیلر (همکار سابق پروفسور گوتنبرگ رئیس مؤسسه ژئوفیزیک فرانکفورت و پروفسور اینشتن رئیس مؤسسه فیزیک در برلین) گذراندند. دکتر عکاشه با بازگشت به پروفسور هیلر تحصیلات خود را نزد شاگرد ایشان پروفسور برگهمر در شهر فرانکفورت ادامه داده و تحصیلات فوق‌لیسانس و دکترای خود را (با گذراندن دروس فیزیک، ژئوفیزیک، زمین‌شناسی و هواشناسی) به پایان رسانده و در پاییز ۱۳۴۸ درجه دکترای ژئوفیزیک را اخذ نمودند.

دکتر عکاشه در سال ۱۳۴۸ در مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران شروع به فعالیت کرده و در سال ۱۳۶۴ به مرتبه استادی نائل گردیدند. ایشان سال‌ها رئیس بخش زلزله‌شناسی مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران بودند و پس از سی سال فعالیت بازنشسته شدند. ایشان همچنین در سال ۱۳۷۳ رشته ژئوفیزیک را در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال راه‌اندازی کردند و به مدت ۱۴ سال در این گروه ژئوفیزیک این واحد را بر عهده داشته‌اند، علاوه بر این موارد دکتر عکاشه سابقه ریاست دانشکده علوم پایه این دانشگاه را نیز در کارنامه‌ی کاری خود دارا هستند.

دکتر عکاشه پدر علم زلزله‌شناسی ایران و متخصص برجسته زلزله‌شناسی و زمین‌شناسی می‌باشند که دارای یک کتاب تألیفی، ۱۰۰ مقاله داخلی و ۳۵ مقاله خارجی هستند. دکتر عکاشه همواره نسبت به خطر وقوع زلزله مهیب در تهران هشدار داده‌اند و از طرفداران تغییر محل پایتخت به منظور به حداقل رساندن تلفات ناشی از زلزله احتمالی می‌باشند. ساخت و راه‌اندازی چند پایگاه زلزله‌نگاری، مطالعات طیف طراحی ساختمان راکتور تحقیقاتی تهران، تحلیل و کنترل مقاومت ساختمان، راکتور تحقیقاتی سازمان انرژی اتمی ایران در برابر نیروهای زلزله و ... از عناوین فعالیت‌ها و مقالات ایشان می‌باشد.

این اثر گزیده‌ای از صحبت‌های دکتر بهرام عکاشه است که از مجلات علمی مختلف استخراج گردیده و با هدف افزایش آگاهی عمومی در رابطه با جدیت مسائل بحران‌زا و لزوم آمادگی برای مقابله با آنها در اختیار مخاطبان عزیز قرار می‌گیرد و مسئولیت علمی و قانونی مطالب ارائه شده بر عهده دکتر عکاشه می‌باشد. دغدغه اصلی دکتر عکاشه آگاهی بخشی در مواردی است که می‌تواند منجر به فجایع غیر قابل جبران برای کشور عزیزمان باشد. ایشان با بررسی دقیق و موشکافانه مسائل بحران‌زا و خطرناک مواردی را مطرح می‌کنند که تاکنون از آنها غافل بوده‌ایم ولی هرچه سریع‌تر باید برای روبرو شدن با آنها خود را آماده کنیم.

ما انسان‌ها برای بهره‌بردن از زندگی راحت‌تر از منابع خدادادی استفاده می‌نماییم استفاده نابه‌جا از این نعمت‌های الهی سبب ایجاد بحران‌های جدی برای زندگی آیندگان می‌شود. از جمله مهمترین موارد به‌یادماندنی به آنها از دیدگاه دکتر عکاشه ضروری می‌باشد می‌توان به بحران تأمین انرژی و ضرورت گرایش به استفاده از انرژی‌های پاک، بحران کمبود و آلودگی آب، مسئله تأمین غذا برای جمعیت در حال رشد جهان، ضرورت حذف صحیح زباله‌ها و پسماند صنایع، جلوگیری از گرم شدن هوای کره زمین و انتشار گازهای گلخانه‌ای، مسئله زیاد شدن جمعیت حومه شهرها که بیشتر در کشورهای در حال توسعه مثل ایران اتفاق می‌افتد و حتی موضوع به‌ظاهر بی‌اهمیت آلودگی نوری که سبب ندیدن کهکشان راه شیری و ستاره‌ها در شب می‌شود، اشاره کرد ولیکن مهم‌تر از همه جدیت مسئله و بحران زلزله می‌باشد که رخداد آن یک پدیده طبیعی است که از کنترل انسان خارج است اما می‌توان با اتخاذ تدابیر لازم (همانند کشور ژاپن) میزان خسارت‌ها را تقلیل و از تخریب کامل مکان زلزله زده و به عبارت دیگر از بروز فاجعه بزرگ جلوگیری کرد. امید است با مطالعه این کتاب گامی در جهت اعتلای مسئولیت عمومی برای کاهش خسارت‌های مالی و جانی ناشی از وقوع فجایع انسانی در اثر سهل‌انگاری، برداشته شود.

شایسته است از خانم‌ها آپسان غفارزاده راد، مریم معزز اربط سفلی، مهسا اخلام که در بازخوانی این اثر را به عهده داشته‌اند، و از انتشارات ستایش که آماده‌سازی انتشار این اثر را پذیرفته‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

علیرضا قم‌چی